

Верховний
Суд

Судовий форум

«Актуальні питання з розгляду спорів пов'язаних із захистом прав фізичних осіб у зоні
проведення операції об'єднаних сил»

(06-08 жовтня 2021 року)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ ПЕНСІЙНИХ ТА ІНШИХ СОЦІАЛЬНИХ СПОРІВ ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

Анна БУЧИК,
суддя Верховного Суду

ЗРАЗКОВІ СПРАВИ

- ❖ про право на обчислення пенсії відповідно до статті 59 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- У зв'язку з ухваленням Конституційним Судом України Рішення від 25 квітня 2019 року № 1-р (II)/2019 право на обчислення пенсії відповідно до частини третьої статті 59 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» у п'ятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного року, мають особи, які отримують пенсію по інвалідності та брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї під час проходження служби і внаслідок цього стали особами з інвалідністю.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 21 квітня 2021 року

Рішення Верховного Суду від 20 травня 2020 року у справі № 520/12609/19

- ❖ про набуття права на обчислення пенсії відповідно до частини третьої статті 59 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» особами, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи під час проходження служби, в тому числі військових зборів, та є інвалідами

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Особи, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи під час проходження служби, в тому числі військових зборів, та з огляду на це отримали інвалідність, мають право на обчислення пенсії по інвалідності на підставі частини третьої статті 59 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» як військовослужбовці, із 26 квітня 2019 року – після дати ухвалення Конституційним Судом України Рішення від 25 квітня 2019 року № 1-р (II)/2019.

ЗРАЗКОВА СПРАВА

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 травня 2021 року у справі № 520/1972/19

Рішення Верховного Суду від 25 лютого 2020 року у справі № 520/1972/19

- про право на отримання щомісячного підвищення до пенсії непрацюючим пенсіонерам, які проживають на території зони посиленого радіоекологічного контролю

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Непрацюючі пенсіонери, які проживають на території, що належить до зони посиленого радіоекологічного контролю, яка водночас за Законом «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» не є зоною радіоактивного забруднення, не мають права на отримання підвищення до пенсії у розмірі однієї мінімальної заробітної плати відповідно до статті 39 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» у редакції, чинній до 1 січня 2015 року, дія якої відновлена Рішенням Конституційного Суду України від 17 липня 2018 року № 6-р/2018, через відсутність ознаки проживання на території радіоактивного забруднення.

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 31 березня 2021 року у справі № 580/2371/20

Рішення Верховного Суду від 23 вересня 2020 року у справі № 580/2371/20

**РІШЕННЯ СУДОВОЇ ПАЛАТИ
З ПРИВОДУ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО
ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО І
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ**

- про застосування строку звернення до суду у соціальних спорах (1)

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

РІШЕННЯ ПАЛАТИ

- 1) для визначення початку перебігу строку для звернення до суду необхідно встановити час, коли позивач дізнався або повинен був дізнатись про порушення своїх прав, свобод та інтересів. Позивачу недостатньо лише послатись на необізнаність про порушення його прав, свобод та інтересів; при зверненні до суду він повинен довести той факт, що він не міг дізнатися про порушення свого права й саме із цієї причини не звернувся за його захистом до суду протягом шести місяців від дати порушення його прав, свобод чи інтересів чи в інший визначений законом строк звернення до суду. В той же час, триваюча пасивна поведінка такої особи не свідчить про дотримання такою особою строку звернення до суду з урахуванням наявної у неї можливості знати про стан своїх прав, свобод та інтересів.

Постанова Верховного Суду від 31 березня 2021 року № 240/12017/19

- про застосування строку звернення до суду у соціальних спорах (2)

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- 2) пенсія є щомісячним періодичним платежем, а тому в будь-якому разі її розмір відомий особі, яка її отримує щомісячно. Відтак, отримання пенсіонером листа від територіального органу Пенсійного фонду України у відповідь на його заяву не змінює момент, з якого така особа повинна була дізнатись про порушення своїх прав, а свідчить лише про час, коли вона почала вчиняти дії щодо реалізації свого права і ця дата не пов'язується з початком перебігу строку звернення до суду у разі якщо така особа без зволікань та протягом розумного строку не вчиняла активних дій щодо отримання інформації про правильність/помилковість нарахування розміру пенсії, своєчасність/несвоєчасність її перерахунку, тощо.

- ❖ про право військовослужбовців на отримання пенсійних виплат з урахуванням їх підвищення у період з 1 січня 2018 року до 5 березня 2019 року

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- У період з 1 січня 2018 року до 5 березня 2019 року військовослужбовці мали право на отримання пенсійних виплат з урахуванням їх підвищення та поетапною виплатою на підставі норм Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб», оскільки остання була чинною станом на час виникнення спірних правовідносин – 1 січня 2018 року. Відповідно до принципу незворотності дії нормативно-правового акта у часі скасування з 5 березня 2019 року в судовому порядку пункту 2 цієї постанови не впливає на результат розгляду даної справи по суті.

РІШЕННЯ ПАЛАТИ

Постанова Верховного Суду від 17 березня 2021 року у справі № 560/3762/18

❖ щодо обмеження максимального розміру пенсії прокурора

- ❑ Спірними є питання щодо застосування при перерахунку пенсії, призначеної працівнику прокуратури відповідно до статті 50-1 Закону України від 05.11.1991 №1789-XII «Про прокуратуру», обмеження десятьма прожитковими мінімумами, установленними для осіб, які втратили працездатність.

ВІДСТУП ВІД ВИСНОВКІВ, викладених у ПОСТАНОВІ ВЕРХОВНОГО СУДУ ВІД 04.03.2021 у справі № 589/3997/16-а у подібних правовідносинах

- оскільки позивач є непрацюючим пенсіонером, і пенсія призначена йому до 01.01.2016, то до розміру пенсії позивача не застосовуються обмеження максимального розміру пенсії, визначені абзацом шостим частини п'ятнадцятої статті 86 Законом України від 14.10.2014 № 1697-VII «Про прокуратуру»

Ухвала Верховного Суду про передачу справи на розгляд палати від 30 вересня 2021 року у справі № 580/5962/20

СПРАВИ

З ПРИВОДУ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО
ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

❖ про правомірність обмеження граничним розміром пенсії за вислугу років працівникам льотно-випробувального складу

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- На осіб, яким пенсія перерахована відповідно до нормативно-правових актів, вказаних у статті 2 Закону України від 08.07.2011 № 3668-VI «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи», та розмір якої перевищує максимальний розмір, встановлений даним Законом, поширюються приписи законодавства, чинні на час здійснення такого перерахунку.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Особі, яка має право на пенсію за віком не може бути призначена пенсія за віком на пільгових умовах, оскільки пенсія за віком і пенсія за віком на пільгових умовах є пенсіями одного й того ж виду.

- ❖ про зарахування до стажу роботи, який дає право на пенсію за віком на пільгових умовах за Списком №2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, роботи на посаді зварника

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Відповідно до єдиного тарифно-кваліфікаційного довідника робіт та професій робітників, затвердженого постановою Держкомпраці СРСР і ВЦРПС 16 січня 1985 року № 17/2-54 професія зварника не визначена, як окрема професія, є загальною професією, яка об'єднує назви професій пов'язаних зі зварюванням металів і є загальним поняттям для електрозварника ручного зварювання, електрогазозварника, газозварника і електрозварника на напівавтоматичних і автоматичних машинах. Вказаний нормативно-правовий акт дає підстави для ствердження, що професія зварника, електрозварника та газоелектрозварника є тотожною професією, тому не може бути підставою для відмови у зарахуванні до спеціального стажу.

Постанова Верховного Суду від 03 лютого 2021 року у справі № 453/1427/16-а

- ❖ про підтвердження трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах в 55 років відповідно до п. «в» ст. 13 Закону України від 05.11.1991 № 1788-XII «Про пенсійне забезпечення»

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Механізм підтвердження Комісією Пенсійного Фонду України періодів роботи, що зараховуються до трудового стажу для призначення пенсії на пільгових умовах у разі ліквідації підприємства, установи та організації без визначення правонаступника вимагається, якщо трудова книжка є втраченою, якщо відсутні необхідні записи або неправильні чи неточні записи про періоди роботи. Тому, за наявності у трудовій книжці достатніх відомостей для підтвердження трудового стажу, підстави для розгляду Комісією Пенсійного Фонду України питання наявності трудового стажу позивача можуть бути відсутні.

- ❖ про зарахування до стажу роботи для призначення пенсії за вислугу років, як працівнику охорони здоров`я відповідно до пункту «е» статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» стажу роботи на посаді медичної сестри медичного профілакторію

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Стаж роботи на посаді медичної сестри медичного профілакторію має зараховуватись до пільгового стажу осіб у розумінні пункту «е» статті 55 Закону України «Про пенсійне забезпечення» при розгляді територіальними органами Пенсійного фонду України відповідних заяв про призначення пенсії незважаючи на те, що зазначена посада прямо не передбачена затвердженим Переліком закладів і установ освіти, охорони здоров`я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років.

- ❖ про зарахування часу перебування особи на інвалідності у зв'язку з професійним захворюванням до стажу роботи, який дає право на призначення пенсії за віком на пільгових умовах

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Час перебування особи на інвалідності у зв'язку з професійним захворюванням зараховується до стажу роботи, який дає право на пенсію згідно з статтею 14 Закону України «Про пенсійне забезпечення». Законодавством не вимагається наявність у особи десятирічного стажу на провідній професії на роботах, передбачених статтею 14 Закону України «Про пенсійне забезпечення», як обов'язкова умова для проведення взаємного зарахування періодів роботи, передбачених статтями 13, 14 цього Закону.

- ❖ про підтвердження стажу роботи для призначення пенсії за віком на пільгових умовах за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затверджуваним Кабінетом Міністрів України

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Особа, яка звертається за отриманням пенсії, не може нести відповідальність за неналежне оформлення роботодавцем особових справ працівників, відсутність у них певних документів, їх умисне ненадання на запити уповноважених органів, зокрема під час проведення пенсійним органом зустрічних перевірок на предмет достовірності поданих йому на розгляд документів (в тому числі уточнюючих довідок) і обґрунтованості їх видачі, й так само за неналежне, неповне проведення пенсійним органом таких перевірок.

- ❖ про включення до страхового та пільгового стажу роботи при призначенні пенсії періодів роботи за які страхувальником не сплачувались страхові внески

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Працівник не повинен відповідати за неналежне виконання підприємством-страхувальником свого обов'язку щодо належної сплати страхових внесків, а отже, наявність заборгованості підприємства по страховим внескам не може бути підставою для незарахування до страхового стажу при призначенні пенсії працівнику періоду його роботи.

- ❖ про відсутність підстав для проведення індексації пенсії, надбавок, доплат, розміри яких обраховуються виходячи з прожиткового мінімуму

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

➤ До об'єктів індексації, визначених у пункті 2 Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року № 1078, не відносяться, зокрема, соціальні виплати, які визначаються залежно від прожиткового мінімуму (пенсії, обчислені з урахуванням абзацу першого частини першої статті 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»); додаткова пенсія, підвищення, компенсаційні виплати, надбавки та інші доплати до пенсії, які визначаються залежно від прожиткового мінімуму.

Постанова Верховного Суду від 26 березня 2021 року № 336/6027/16-а(2-а/336/17/2017)

- ❖ про заміну сторони виконавчого провадження у справі про нарахування та виплату підвищення до пенсії відповідно до статті 6 Закону України «Про соціальний захист дітей війни»

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Суми пенсій, які були нараховані, проте не виплачені особі за життя, передаються членам його сім'ї. При цьому, отримання вказаних коштів законодавець не ставить у залежність від отримання свідоцтва про спадщину.

СПРАВИ

З ПРИВОДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СУДДІВ

- ❖ про одночасне застосування розміру суддівської винагороди діючого судді та розміру її відсоткового значення одночасно за складовими, які передбачені різними законами при обрахунку (перерахунку) щомісячного довічного грошового утримання судді

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Оскільки чинним Законом України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» передбачені інші розміри суддівської винагороди та розмір відсотків від неї для нарахування довічного щомісячного грошового утримання, а також виходячи із принципу єдності статусу суддів, колегія суддів дійшла висновку про відсутність правових підстав для обрахунку (перерахунку) щомісячного довічного грошового утримання виходячи із розміру суддівської винагороди діючого судді та розміру її відсоткового значення одночасно за складовими, які передбачені різними законами.
- Тобто, для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання судді за правилами частини четвертої статті 142 Закону №1402- VIII у формулі його обрахунку має застосуватись розмір відсоткового значення суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді, визначений частиною третьою Закону №1402- VIII.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- За загальним правилом право судді на відставку та її умови визначаються за законом, що діє на час подання заяви про відставку. Право судді на щомісячне довічне грошове утримання та його умови визначаються за законом, що діє на час подання заяви про призначення такого утримання. Винятки з цього правила можуть бути зумовлені, зокрема, непередбачуваністю змін до законодавства, порушенням гарантій незалежності суду та іншими обставинами, що зачіпають саму суть права.

СПРАВИ
З ПРИВОДУ ПЕНСІЙНОГО ЗАХИСТУ
ПРОКУРОРІВ

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Положення пункту 2 Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» від 8 липня 2011 року №3668-VI спрямовані на врегулювання питань, які виникають у зв'язку із застосуванням Закону № 3668-VI щодо осіб, права яких внаслідок такого застосування могли підлягати звуженню. У зв'язку з цим положення пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 3668-VI, а саме - усі його чотири абзаци, застосовуються у системному зв'язку між собою.
- Таким чином, пункт 2 розділу II Закону № 3668-VI в контексті перехідних положень не регулює питання обмеження максимальним розміром пенсії осіб, у яких на 1 жовтня 2011 року вона не досягала максимального розміру (десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність).
- На осіб, яким пенсія перерахована відповідно до нормативно-правових актів, вказаних у статті 2 Закону № 3668-VI, та розмір якої перевищує максимальний розмір, встановлений даним Законом, поширюються приписи законодавства, чинні на час здійснення такого перерахунку.

СПРАВИ

З ПРИВОДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

- ❖ про можливість обчислення розміру пенсії особам, які проходили військову службу у військових частинах, що були розміщені за кордоном, із заробітку з урахуванням частини заробітної плати, отриманої в іноземній валюті

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Законодавством України не передбачено права особи, яка працювала за кордоном у військовій частині колишнього СРСР, обчислення розміру пенсій із заробітку з урахуванням частини заробітної плати, отриманої в іноземній валюті.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

➤ Законодавством, не передбачено права іншої особи вимагати присвоєння статусу учасника бойових дій загиблій особі.

Право на реалізацію передбачених Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» можливостей, у зв'язку з наданням особі певного статусу, нерозривно пов'язане з такою особою. А тому, згідно із законодавством, не передбачено права іншої особи вимагати присвоєння статусу учасника бойових дій загиблій особі.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Час навчання в цивільному вищому навчальному закладі, у тому числі проходження військової підготовки з подальшим присвоєнням звання лейтенанта запасу, не відноситься до військової служби й не може бути врахованим до вислуги років, передбаченої Законом України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист», для надання статусу ветерана військової служби.

- ❖ про застосування розміру грошового забезпечення при обчисленні пенсії за вислугу років для осіб, звільнених зі служби в запас Збройних сил України

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Звільнення зі служби в запас Збройних сил України і у відставку є різними формами звільнення та пов'язані з настанням різних обставин. Відповідно, при обчисленні пенсії за вислугу років для осіб, які звільнені у відставку за віком або за станом здоров'я і для осіб, які звільнені зі служби в запас застосовується різний розмір грошового забезпечення.

❖ про неправомірність зміни посадового окладу особи після того, як її уже звільнено з військової служби

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Зміна посадового окладу особи після того, як її уже звільнено з військової служби, та коригування з цієї підстави відомостей грошового атестата, на основі якого призначається пенсійне забезпечення, є протиправним.

Постанова Верховного Суду від 13 травня 2021 року у справі № 161/14105/16-а

❖ відсутність підстав для врахування доплати за службу у нічний час при здійсненні перерахунку пенсії

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Порядком проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» визначено виключний перелік видів грошового забезпечення, який враховується при здійсненні перерахунку пенсії.

❖ про нарахування військовослужбовцям та членам їх сімей компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- У випадку приватизації військовослужбовцем наданого жилого приміщення, враховується норма передбачена статтею 3 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (щодо визначення санітарної норми загальної площі, виходячи з якої надане житло приватизується.), а в разі отримання компенсації підлягають застосуванню норми статей 47, 48 Житлового кодексу Української РСР та Порядку визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 року № 728 «Деякі питання забезпечення житлом військовослужбовців та інших громадян» (щодо визначення норми жилої площі, виходячи з якої громадянам, які потребують поліпшення житлових умов, надається житло)

Постанова Верховного Суду від 20 січня 2021 року у справі № 826/26732/15

- ❖ про визначення державного органу, уповноваженого розглядати питання призначення одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, які були відряджені до Державного підприємства обслуговування повітряного руху України

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Виплата одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, які були відряджені до Державного підприємства обслуговування повітряного руху України, у разі встановлення інвалідності внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням військової служби, має здійснюватися за рахунок коштів цього Державного підприємства, а не Міністерства оборони України.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

➤ Період проходження військової служби не є тотожним в часових рамках до періоду виконання особою службових обов`язків під час проходження військової служби, тому законодавець і виокремлює ці дві дефініції, оскільки остання в часових рамках не поглинає цілком поняття проходження військової служби, до якого зазвичай зараховується увесь час перебування особи на військовій службі разом з різноманітними перериваннями.

Таким чином, законодавець для виплати грошової допомоги у разі настання інвалідності після звільнення із служби поставив у залежність наявності одночасно двох підстав : захворювання повинно було мати місце в період проходження служби і пов`язане з виконанням службових обов`язків.

- ❖ про збереження за громадянами України, призваними на строкову військову службу під час дії особливого періоду місця роботи, посади і середнього заробітку

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

➤ За громадянами України, призваними на строкову військову службу під час дії особливого періоду зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб-підприємців, в яких вони працювали на час призову.

Закінчення встановлених Указами Президента України «Про часткову мобілізацію» строків призову громадян на військову службу не тягне закінчення чи переривання періоду мобілізації і, як наслідок, закінчення дії особливого періоду.

- про відшкодування органами соцзахисту виплаченого середнього заробітку працівникам, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Відсутність коштів державного бюджету не може бути підставою для позбавлення підприємства, установи, організації встановленого законом права на отримання компенсації у зв'язку з виплатою середнього заробітку працівникам, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період.

- ❖ про право осіб, звільнених зі служби в поліції за пунктом 2 частини першої статті 77 (через хворобу) Закону України «Про Національну поліцію» на отримання пенсії за вислугу років у підвищеному розмірі

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Відповідно до пункту «а» частини першої статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» підставою для призначення відповідачем позивачу пенсії у підвищеному розмірі є факт звільнення особи на підставі пункту 2 частини першої статті 77 (через хворобу) Закону України «Про Національну поліцію», а не зміст висновку військово-лікарської комісії.

- ❖ про правомірність обмеження права на отримання працівником міліції одноразової грошової допомоги у більшому розмірі у разі встановлення зміни групи інвалідності після спливу дворічного строку (1)

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- (1) Із втратою чинності з 07.11.2015 Законом № 565-XII право на отримання одноразової грошової допомоги за працівниками міліції збереглося відповідно до пункту 15 розділу XI Прикінцевих та перехідних положень Закону № 580-VII і здійснюється в порядку та на умовах, визначених Порядком № 850
- (2) Закон № 565-XII, що діяв до набрання чинності Законом № 580-VII, так само як і Закон № 580-VII не містять положень щодо можливості отримання відповідною категорією осіб одноразової грошової допомоги у більшому розмірі з урахуванням раніше виплаченої суми;
- (3) Положення щодо отримання одноразової грошової допомоги у більшому розмірі у зв'язку із встановленням працівникові міліції під час повторного огляду вищої групи інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності (виплату різниці у розмірах одноразової грошової допомоги) визначається за законодавством, що діє на день повторного огляду та міститься виключно у пункті 4 Порядку № 850;

Постанова Верховного Суду від 10 грудня 2020 року у справі № 696/575/17

- ❖ про правомірність обмеження права на отримання працівником міліції одноразової грошової допомоги у більшому розмірі у разі встановлення зміни групи інвалідності після спливу дворічного строку (2)

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- (4) Передбачені пунктом 4 Порядку № 850 обмеження права на отримання одноразової грошової допомоги в більшому розмірі дворічним строком після первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності застосовуються починаючи з 31.10.2015 – з дня набрання чинності вказаним Порядком;
- (5) Зазначений дворічний строк обчислюється з дня первинного встановлення інвалідності або ступеня втрати працездатності без встановлення інвалідності, чи зміни причини інвалідності незалежно від дати, коли їх встановлено вперше до 31.10.2015 чи після.

СПРАВИ

З СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН,
ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК
ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

❖ щодо органу, уповноваженого встановлювати причинний зв'язок захворювання з Чорнобильською катастрофою

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Центральна міжвідомча експертна комісія надає експертні висновки щодо зв'язку хвороб, інвалідності і смерті з впливом іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Проте, лише МСЕК, на підставі зазначеного висновку визначає причинний зв'язок захворювання з Чорнобильською катастрофою.
- За змістом положення пункту 16 Постанови Кабінету Міністрів України від 03 грудня 2009 року № 1317 року «Питання медико-соціальної експертизи» причинний зв'язок захворювання з Чорнобильською катастрофою визначає МСЕК. При цьому, експертний висновок, зокрема, міжвідомчої експертної ради, є лише підставою, на якій МСЕК встановлює причинний зв'язок захворювання з Чорнобильською катастрофою, а наявність посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції є однією, але не єдиною, з обов'язкових умов.

Постанова Верховного Суду від 29 вересня 2021 року у справі № 697/2806/17

- ❖ про підтвердження участі особи у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС для призначення пенсії на підставі статті 55 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Законодавець встановив перелік документів, що підтверджують участь особи у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, який не обмежується лише довідкою форми № 122, а навпаки такий факт може бути підтверджений будь-якими первинними документами.

- ❖ про можливість застосування під час обчислення пенсій по інвалідності особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, середньої заробітної плати за 2014, 2015 та 2016 роки

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Можливість застосування під час обчислення пенсій по інвалідності особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, середньої заробітної плати за 2014, 2015 та 2016 роки передбачена лише для осіб, які брали участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, інших ядерних аварій та випробувань, військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї під час проходження дійсної строкової служби та внаслідок цього стали особами з інвалідністю.

- ❖ про забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи путівками на санаторно-курортне лікування

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи путівками на санаторно-курортне лікування або виплата грошової компенсації у разі відмови від отримання санаторно-курортного лікування відноситься до компетенції органів соціального захисту населення і здійснюється в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

СПРАВИ
З ПРИВОДУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Підставою припинення виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, відповідно до статті 14 України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» є влаштування дітей-інвалідів до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання або зняття з повного державного утримання, влаштування дитини-інваліда віком до 18 років до відповідної установи (закладу) на повне державне утримання або зняття з повного державного утримання. Жодних додаткових умов для припинення означеної соціальної виплати, зокрема, такої підстави, як відсутність у особи реєстрації її як внутрішньо переміщеної, нормами цього Закону не передбачено.

- ❖ про протиправність припинення органом соціального захисту щомісячної компенсаційної виплати непрацюючій працездатній особі, яка здійснює догляд за інвалідом I групи або за особою, яка досягла 80-річного віку

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Установлення факту проживання непрацюючої працездатної особи, яка здійснює догляд за інвалідом I групи або за особою, яка досягла 80-річного віку, в іншому населеному пункті не може бути підставою для припинення щомісячної компенсаційної виплати.

СПРАВИ

З ПРИВОДУ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО
ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

- ❖ про визначення підстав для внесення особи до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

➤ Визначення поняття «сім`я», вжите у Сімейному кодексі України, не може розповсюджуватися на правовідносини у сфері бюджетних видатків та призначення і виплати Державою пільг, оскільки цей термін в названому нормативно-правовому акті вжито у розумінні сімейних правовідносин, взаємних прав та обов`язків подружжя та їхніх дітей.

Виходячи із норм статті 51 Бюджетного кодексу України, поняття «їхні неповнолітні діти» потрібно тлумачити як походження від матері та батька, засвідченому органом державної реєстрації актів цивільного стану.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Положенням про порядок призначення житлових субсидій передбачено, що у разі відмови громадянина добровільно повернути суму надміру перерахованої (виплаченої) житлової субсидії питання про її примусове стягнення вирішується органом, який призначив житлову субсидію, у судовому порядку. Разом з тим, законодавством не передбачено можливості направлення органами соціального захисту населення листів комунальним підприємствам із вимогою повернення надміру нарахованих коштів - пільг особі за минулий період.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- До страхового стажу особи, у розрізі соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, може зараховуватись період роботи на умовах трудового договору (контракту), тобто період перебування особи у трудових відносинах із роботодавцем, за який щомісяця сплачено роботодавцем страхові внески, які спрямовувалися на страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

❖ про підставу для відмови у призначенні субсидії або скасування раніше призначеної субсидії

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Для відмови у призначенні субсидії або скасування раніше призначеної субсидії достатньо лише надходження до органу, що призначає субсидії, подання комунального підприємства про наявність заборгованості понад два місяці. Органи, що призначають субсидії, не зобов'язано перевіряти достовірність відомостей про наявність боргу, вказаних у поданнях комунальних підприємств. Сам факт надходження такого подання до органу, який призначає субсидії, є підставою для скасування субсидії або відмови у її призначенні.

❖ про умову для прийняття рішення про взяття на облік громадянина з метою направлення його на лікування за кордон

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Єдиною умовою для прийняття рішення про взяття на облік громадянина з метою направлення його на лікування за кордон є неможливість надання необхідної медичної допомоги закладами охорони здоров'я України, що підтверджується висновком групи експертів Міністерства охорони здоров'я України.

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- У наданні статусу безробітного може бути відмовлено у разі неповернення особою коштів, отриманих за період попередньої реєстрації у центрі зайнятості, що припинена у зв'язку з поданням особою недостовірних даних та документів, на підставі яких прийнято рішення про надання їй статусу безробітного, призначення виплати матеріального забезпечення на випадок безробіття та надання соціальних послуг, який мав місце протягом періоду реєстрації.

- ❖ про зобов'язання органу місцевого самоврядування виділити кошти на компенсаційні виплати за пільговий проїзд приміським залізничним транспортом окремих категорій громадян

ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК

- Органи місцевого самоврядування не зобов'язані передбачати своїм рішенням видатки для усіх осіб, яким право на безкоштовний проїзд залізничним транспортом гарантоване державою. Вони можуть робити це виключно з огляду на фінансову спроможність відповідного місцевого бюджету. Якщо з місцевого бюджету будуть здійснюватись видатки на фінансування пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг, то орган місцевого самоврядування обов'язково має прийняти відповідне рішення про здійснення видатків з місцевого бюджету на покриття гарантованих державою пільг з послуг зв'язку та інших пільг, до яких за певними категоріями відносяться й пільги з безкоштовного перевезення залізничним транспортом.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!